

Prædiken ved andagt i Peter Hansens Have

17. august 2021 kl. 16.00.

Salmer:

Nu titte til hinanden

Gak ud min sjæl

Fred hviler over land og by

Dengang Gud Herren skabte jord og himmel, var der endnu ingen buske på jorden, og ingen planter var spiret frem, for Gud Herren havde ikke ladet det regne på jorden, og der var ingen mennesker til at dyrke agerjorden, men en kilde brød frem af jorden og vandede hele agerjorden. Da formede Gud Herren mennesket af jord og blæste livsånde i hans næsebor, så mennesket blev et levende væsen.

Gud Herren plantede en have i Eden ude mod øst, og der satte han det menneske, han havde formet. Gud Herren lod alle slags træer, der var dejlige at se på og gode at spise af, vokse frem af jorden, også livets træ midt i haven og træet til kundskab om godt og ondt.

I Eden udsprang en flod, der vandede haven. ....

Gud Herren tog mennesket og satte ham i Edens have, for at han skulle dyrke og vogte den.

Fra Første Mosebog

Vi er i dag samlet i Peter Hansens smukke have her ved Vesternæs.

Og vi beundrer alle den herlighed, som man dukker ind i mellem de store marker. Her er smukt, her er stille, her er idyllisk.

En smuk have har altid været et billede på idyl, fred og paradys.

Det kender vi fra Bibelen, fra Skabelsesberetningen, hvor mennesker voksede op i Edens Have.

Dengang var Edens Have endnu mere et sindbillede paradys, fordi den gav stemning af oase mellem ørken og steppe.

Ordet paradys stammer oprindeligt fra persisk og betyder egentlig "indhegning". I Det Gamle Testamente bruges det hebræiske ord *pardes* i betydningen "have" eller "park", når de omtaler Edens have.

Dengang opfattede man det også rent fysisk som et bestemt sted. "Gud Herren plantede en have i Eden ude mod øst..."

Senere blev haven placeret mellem floderne Pishon, Gihon, Eufrat og Tigris (Første Mosebog 2,11-14). Dvs. i det sydlige Irak.

I dag er det ikke til at forstå, at dér skulle paradiset have ligget. Det præges i dag af krig og vold.

Senere, i Ezekiels Bog 31, lægges paradiset ved Libanon-dalen, der ligger mellem Syrien og Israel. Ja, der er også krig og ufred i dag med mange militser.

Først i Det Ny Testamente bliver paradis-betegnelsen noget overjordisk, det ligger ikke et sted på jorden, men er et sted hinsides livet.

F.eks. når Jesus siger til røveren på korset: "Sandelig siger jeg dig: I dag skal du være med mig i Paradis."

Et gennemgående træk i de bibelske fortællinger om Edens Have er også, at der er frugttræer. I Edens have står både Kundskabens Træ og Livets Træ, som begge bærer frugt.

Der står faktisk ikke noget om, at det er æbletræer, men sådan er det altid blevet fremstillet i kunsten siden da. Det er æbler, der hænger på kundskabens træ, ikke blommer eller pærer! Men det står der ikke noget om i Bibelen.

Men æblet har altid haft en forrang for andre frugter. Sådan er det også i græsk og nordisk mytologi. Der var æbler, der var gyldne og kunne gøre mænd udødelige eller give evig ungdom. Der er også mange, der er blevet forgiftet af æbler, fra Snehvide til Dyveke.

Selvom Edens Have og paradiset fra NT ikke mere er et geografisk sted på jorden, så blev det fortsat placeret på kortet.

I middelalderen blev Edens Have også ofte placeret som en illustration et sted på kortet – mest for at vise, at paradiset teologisk set havde været på jorden, og at det ville vende tilbage.

Det troede Columbus efter sigende på, at det var et paradys han havde fundet på den anden side af Atlanten. Det var det rige land, eldoradoet, masser af guld, mange frugter lige til at samle op og spise, og så uskylden hos de delvis nøgne indfødte, som gav ham associationer til det paradys

Den berømte Columbus-film fra 1992, lavet til 500-året for Amerikas opdagelse, instrueret af Ridley Scott og med Gerard Depardieu i hovedrollen som Columbus, hedder "Erobringen af paradys" og kører på det tema.

Det ligger dybt i os alle mennesker at forestille sig og håbe på en uskyldens tid, en fredens tid, hvor løven græsser side om side med lammet, og der ikke er krig og ufred mellem mennesker.

Har man haft en lykkelig barndom, står barndommen som en lykketid. Der var ingen frygt, for far og mor var der og klarede det hele. Vi havde det godt og trygt, selvom der ikke var så meget. Der var altid nok, for der var hjertevarme.

Men vi ved også, at det tabte paradys aldrig kan genskabes. Vi kan ikke blive børn igen. Vi kan ikke blive uskyldige igen.

Som mennesker lever vi altid efter paradiset.

Eller vi kan definere paradiset, som der hvor mennesker mødes, og kærlighed og barmhjertighed får lov at virke.

Måske kun et split-sekund. I et smil, en gestus. Før vi når at blive beregnende og durkdrevne. Før vi bliver fornuftige. Paradiset er, hvor mennesker handler spontant og oprigtigt overfor hinanden, tillidsfuldt og uden bagtanke.

Og lige så snart fornuften kommer, bliver vi beregnende.

Og det svarer jo igen til paradys-myten. At mennesket fik synden i verden ved at spise af kundskabens træ. Viden og indsigt giver synd og overlæg.

Men det er jo også det, som gør os til mennesker. Vi kan ikke realisere paradys – andet end måske glimtvis, når vi er selvforglemmende. Og vi kan i hvert fald aldrig

bygge samfund på en paradismyte. Vi må bygge samfund på det modsatte, nemlig at mennesker nok ikke er så gode, som de burde være.

Vi skal altid gå ud fra i enhver lovgivning og i politik, at mennesker nok vil prøve at unddrage sig, omgå reglerne, køre under radaren, snylte på andre. Sådan fungerer det verdslige. Sådan handler fornuftige mennesker.

Men fornuftige mennesker kan heldigvis også indse, at det mest fornuftige er at tilpasse sig andre, ikke være egoistiske, ikke snæversynede, men at man gør sig bedst her i denne verden ved at holde sine løfter, yde enhver sit, og aldrig snyde på vægten. Det er ikke paradys, men det giver et stabilt og sammenhængende og tillidsfuldt civilsamfund.

I de sidste dage har vi set forsøget på at opbygge en nation kollapse. Afghanistan faldt sammen som et korthus, da først USA annoncerede, at de forlod landet. Men landet Afghanistan havde aldrig været en stat eller en samlet nation, men et splittet klansamfund.

Det var i høj grad skæret af paradismyte fra Vestens side, som var forkert. At man kunne komme ind udefra med de bedste ideer og intentioner om fred og demokrati og kvinderettigheder. Det ønskede de ikke, eller rettere: tilstrækkelig mange afghanere handlede modsat, og ville i hvert fald ikke kæmpe for det. Og jeg tror præsident Biden havde ret, da han sagde, at det er svært for amerikanere at forsvare et land og en styreform, som landets egne indbyggere ikke selv ønsker at forsvare.

Man skal passe på med paradys-visioner, også i det små. Fejlen var måske at sende soldater. Vi skulle have sendt 1000 franciskanske munke ind i landet, kun bevæbnet med en lånt kjortel, for det gælder om at omvende hjerterne og sindene, når levedygtige samfund skal skabes. Og så have en tidsramme for succes på ca. 1000-2000 år, som det tog i Vesten.

AMEN